

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙ 451*

Α. Η ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΟΥ ΜΟΝΟΦΥΣΙΣΜΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ (448)

11. Ἡ ἐξ ἐπισκόπων πρεσβεία τῆς ἀντιοχειακῆς ἐκκλησίας εὐρέθη ἐν Κπόλει πρὸ τετελεσμένου γεγονότος τῆς ἐκδόσεως τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος τῆς 17 Φεβρουαρίου 448· τοῦτο δὲ μόνον ἐπέτυχε, τὴν μὴ ἐπέκτασιν τῶν μέτρων τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπὶ τὸν Δόμον καὶ τὸν Θεοδώρητον. Τὸ διάταγμα τοῦτο προεκάλεσε κατάπληξιν ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ γενικῶς ἐν «Ἀνατολῇ»¹· ὁ πρὸ 17 ἐτῶν οὐδὲν κατ' αὐτῶν ἐν Χαλκηδόνι εὐρῶν περὶ τὴν ὀρθοδοξίαν αὐτῶν Θεοδόσιος, ἐχαρακτήριζε νῦν αὐτοὺς ἀπροκαλύπτως νεστοριανούς. Ὁ Θεοδώρητος ἠναγκάσθη ἐπ' Ἐκκλησίας νὰ κηρύξῃ ὅτι τὸ διάταγμα θίγει οὐχὶ τόσο προσωπικῶς τὸν Εἰρηναῖον, ὅσον αὐτὴν τὴν πίστιν, ἣτις εἰσηγήσει αὐτοῦ τοῦ βασιλέως σαφῶς ὠρίσθη διὰ τοῦ Συμφώνου τοῦ 433, ὅπερ νῦν ὅλως ἀποσιωπᾶται καὶ ὅλοι παραπέμπονται εἰς τὰ ἐν Ἐφέσῳ ὑπὸ τοῦ Κυριλλοῦ ἐκτεθέντα, δηλαδὴ εἰς τὰ 12 κεφάλαια. Ὁ λαὸς ἀκούων ταῦτα ἐρεθισθεὶς ἐξεροράγη εἰς κατακραυγὴν κατὰ τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ τοῦ κυριωτάτου ἐν Ἀντιοχείᾳ ὀπαδοῦ αὐτοῦ διακόνου Μαξίμου, ὅστις ζῶντος ἔτι τοῦ Κυριλλοῦ ἦτο ὁ θερμότετος ἐκεῖ σηματοφόρος τοῦ Μονοφυσισμοῦ, «ὁ σατανᾶς καὶ οὐ μοναχός» κατὰ τοὺς ἀντιοχεῖς πολίτας², οἵτινες ἐν ὀργῇ ἐκραύαζον «κάτω ὁ Εὐτυχὴς καὶ ὁ Μάξιμος, ἔξω βάλτε τοὺς αἰρετικούς· ἀνάθεμα ἀμφοτέροις· εὐθὺς καύσωμεν τὸ μοναστήριον Μαξίμου»⁴. Εἰς δὲ τὸν Εἰρηναῖον, ἐρωτήσαντα περὶ τοῦ πρακτέου, ὁ Θεοδώρητος ἀπεκρίνατο συμβουλευῶν νὰ μὴ σπεύσῃ καὶ ἐγκαταλίπῃ τὴν Τύρον, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ὁ βασιλεὺς κάλλιον πληροφορούμενος θ' ἀνακαλέσῃ τὸ διάταγμα του⁵. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης τοῦ Εὐτυχοῦς ἀνεθάρρησαν οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ μονοφυσῖται, οἱ

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου σ. 309.

1. Ἡδη τῇ 18 Ἀπριλίου ἀνεγνώσθη ἐν ταῖς μοναῖς τῆς Αἰγύπτου Mansi V. c. 420. Cod. Justin. I, 1,3.

2. Migne t. 77 c. 320 321 πρβλ. ἄνωτ., § 5

3. Martin : Actes du Brigandage d'Éphèse. Amiens 1874 p 155.

4. Αὐτόθι.

5. Martin p. 156.

περὶ τὸν Θεοδώρητον συνείαξαν λίβελλον ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἐκάλεσαν αὐτοὺς νὰ ὑπογράψωσιν ἀποκηρύττοντες τὴν περὶ μιᾶς φύσεως, ἐκ τροπῆς, μείξεως ἢ φυρμού τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων, διδασκαλίαν· εἰς τινὰς δ' αὐτῶν ὁ Δόμνος ἀπηγόρευσε τὸ ἐπ' Ἐκκλησίας κήρυγμα¹. Τότε ὁμοῦς ὁμᾶς μοναχῶν μονοφυσιτῶν, ἡγουμένου θρασυτάτου τινὸς Θεοδοσίου, ἀπῆλθεν εἰς Ἀλεξανδρείαν καὶ ἐξέθηκε τὰ ἐν Ἀντιοχείᾳ συμβάντα μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ διατάγματος τῆς 17 Φεβρουαρίου, ἐπέδειξε δὲ καὶ λόγους τοῦ Δόμνου καὶ τοῦ Θεοδώρητου, ἀποδεικνύοντας τὴν δῆθεν κακοδοξίαν αὐτῶν. Ὁ Διόσκορος ἄνευ ἄλλης ἐξετάσεως, συγκαλέσας σύνοδον ἔγραψε τοῖς ἐν Ἀντιοχείᾳ δριμυτάτην ἐπιστολήν, δι' ἧς κατηγορεῖ τὸν Θεοδώρητον ὡς διδάσκοντα περὶ δύο Υἱῶν ἐν τῷ Χριστῷ καὶ γράφοντα κατὰ τοῦ Κυρίλλου, καὶ ἀπήτησε τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν τῆς περὶ Εἰρηναίου βασιλικῆς ἀποφάσεως². Οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀπεκρίναντο ἀμέσως, ὁ μὲν Δόμνος ἀξιώσας παρὰ τοῦ Διοσκόρου τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τοῦ Συμφώνου τῶν Διαλλαγῶν, ἀναφερόμενός εἰς τὴν περὶ τούτου ἀλληλογραφίαν τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ Ἀντιοχείας Ἰωάννου, ὑπεραμύνεται δὲ καὶ τοῦ Θεοδώρητου³. οὗτος δὲ διεκήρυξε πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ μεταδοθέντα καθαρὰν συκοφαντίαν, τῆς ὀρθοδοξίας του μαρτυρουμένης ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε πληθῶν συγγραμμάτων του, ἐν οἷς καὶ εἰς τοῦ Θεοφίλου καὶ τοῦ Κυρίλλου τὸ κῆρος προσέφυγε καὶ τὸν Νεστόριον δις κατεδίκασε καὶ νῦν ἐπαναλαμβάνει ὁμολογῶν τὴν Παρθένον «Θεοτόκον» καὶ ἀναθεματίζων τοὺς τάναντία φρονοῦντας⁴. Παρὰ πάντα ὁμοῦς ταῦτα ὁ Διόσκορος ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἕξ Ἀντιοχείας συκοφάντας νὰ καταστήσωσι τὰ ἐν Ἀντιοχείᾳ γνωστὰ εἰς τοὺς μοναχοὺς τῆς Αἰγύπτου καὶ ν' ἀναθεματίσωσι τὸν Δόμνον καὶ Θεοδώρητον ἐν αὐτῇ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ἐνώπιόν του, ἀπέστειλε δὲ καὶ εἰς Κπολιν πρεσβείαν ἕξ ἐπισκόπων⁵. Ἡ πρεσβεία αὕτη, χρησιμοποίησασα καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ταμείου τῆς ἀλεξανδρινῆς ἐκκλησίας⁶ κατήγορησε παρὰ τῇ αὐτῇ τὸν Θεοδώρητον

1. Martin p. 99. Τούτων εἰς ἣν καὶ ὁ διάκονος Πελάγιος, ὁ ἐν Ἐφέσῳ τῷ 449 παραστάς κατήγορος τοῦ Θεοδώρητου.

2. Martin p. 162.164. Πρβλ. καὶ Θεόδωρ. ἐπιστ. 83.86=Migne t. 82 c. 1268. 1277. 1280.

3. Martin p. 29—30 πρβλ. καὶ Θεόδωρ. ἐπιστ. πρὸς Ἑλλάδιον Ταρσοῦ ἀμέσως μετὰ τὰς Διαλλαγάς. Migne t. 84 c. 774.

4. Θεόδωρ. ἐπιστ. 83=M. t. 83 c. 1268—1276.

5. Θεόδωρ. ἐπιστ. 85 καὶ 86=M. t. 83 c. 1277—1280.

6. Θεόδωρ. ἐπιστ. 145=M, 81 c. 1376 «Οἱ τὴν καθ' ἡμῶν συκοφαντίαν ὑφῆναντες καὶ παμπόλλων περιάμενοι χρημάτων τὰς ἡμετέρας σφαγὰς».

ὡς σκανδαλίζοντα τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν καὶ συγκαλοῦντα συχνάς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδους¹ καὶ χειροτονοῦντα ἀντικανονικῶς ἐπισκόπους. Ὁ Θεοδώρητος μαθὼν ἐκ Κπόλεως παρὰ τοῦ πατρικίου Ἀνατολίου τὰ κατὰ τὴν ἐναντίον του σκευωρίαν τοῦ Διοσκόρου² ἔγραψε πρὸς τὸν πατριάρχη Φλαβιανὸν ἐκτιθέμενος τὸν πόλεμον τοῦ Διοσκόρου κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, τὰ αἷτια τοῦ πολέμου τούτου, τὴν ἀντικανονικὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ἀλεξανδρείας εἰς τὰ πράγματα ξένης ἐκκλησίας, καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν «τῆς πολεμουμένης πίστεως ὑπερμαχησαί καὶ τῶν πατηθέντων ὑπεραγωνίσασθαι κανόνων», τῆς Α' καὶ Β' δηλ. οἰκουμενικῆς Συνόδου³. Αἱ ἀντενέργειαι ὅμως τοῦ Διοσκόρου προέλαβον πᾶσαν ἐνέργειαν τοῦ Φλαβιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἰσχυρῶν φίλων τοῦ Θεοδώρητου, καθ' οὗ ἐξεδόθη διάταγμα κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 449 ὅπως ἀπέλθῃ ἐξ Ἀντιοχείας εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ καὶ παραμείνῃ ἐκεῖ οὐδαμοῦ ἐξερχόμενος⁴. Περιορισθεὶς εἰς τὴν ἀπομακρυσμένην αὐτοῦ ἐπαρχίαν ὁ Θεοδώρητος ἀνέπτυξε τὴν συνήθη δραστηριότητά του, γράφων πρὸς τε τοὺς ἐν τῇ πρωτευούσῃ φίλους καὶ πρὸς τὸν Δόμνον παρέχων ὀδηγίας διὰ τὴν περαιτέρω διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος, ὃν διέβλεπε τραχύν, ἀλλὰ εἰς τοῦ ὁποίου τὸ νικηφόρον τέλος ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας δὲν ἀμφέβαλλεν⁵.

12. Εὐσέβιος ὁ ἐπίσκοπος Δορυλαίου ἦδη ἀπὸ τοῦ 430 φίλος καὶ

1. Τότε ἀκριβῶς ἔμελλε νὰ συνέλθῃ σύνοδος ἐν Ἀντιοχείᾳ πρὸς ἐκδίκασιν κατηγορίας κατὰ Ἴβα τοῦ Ἐδέσσης ὑπὸ τεσσάρων κληρικῶν αὐτοῦ ἐπὶ φιλοσηματίᾳ. Mansi VII c. 213. IX c. 304. πρβλ. καὶ Martin p. 65—66.

2. Θεοδωρ. ἐπιστ. 113=M. 83 c. 1308.

3. «Ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ βασιλευούσῃ πόλει συνελθόντες οἱ μακάριοι πατέρες συμφώνως τοῖς ἐν Νικαίᾳ συναθροισθεῖσι τὰς διοικήσεις διέκριναν καὶ ἐκάστη διοικήσει τὰ ἑαυτῆς ἀπένεμαν ἀντικρυς ἀπαγορεύσαντες ἐξ ἑτέρας τινός διοικήσεως ἐτέρα μὴ ἐπιέναι, ἀλλὰ τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον τὰ τῆς Αἰγύπτου μόνον διοικεῖν καὶ ἐκάστην διοίκησιν τὰ οἰκεία· ὁ δὲ τούτοις ἐμμένειν τοῖς ὅροις οὐ βούλεται, ἀλλ' ἄνω καὶ κάτω τοῦ μακαρίου Μάρκου τὸν θρόνον προβάλλεται, καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδὼς ὡς τοῦ μεγάλου Πέτρου τὸν θρόνον ἢ Ἀντιοχείαν μεγαλόπολις ἔχει, ὅς καὶ τοῦ μακαρίου Μάρκου διδάσκαλος ἦν καὶ τοῦ χοροῦ τῶν ἀποστόλων πρώτος καὶ κορυφαῖος». Θεοδωρ. ἐπιστ. 86=M. 83 c. 1277—1281.

4. Τὴν δυσμένειαν τῆς αὐτῆς κατὰ τοῦ Θεοδώρητου ἐπέτεινεν ὑπόδικός τις ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπίσκοπος Φίλιππος, κακοβούλως ἀναμείξας τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς κατηγορίαν κατὰ πολιτικοῦ τινος ἀρχοντος τῆς Κύρου, πρὸ 10 ἐτῶν γενομένην. Migne t. 83 c. 1220.

5. Θεοδωρ. ἐπιστ. 43=M. t. 83 c. 1220 (Πουλχερίᾳ ἀγούστῃ), 77=M. 83 c. 1256—1257. ἐπ. 80=M. αὐτ. c. 1257—1260. ἐπ. 81=M. αὐτ. c. 1260—1264.

συνεργάτης τοῦ Εὐτυχούς εἰς τὸν κατὰ τοῦ Νεστορίου ἀγῶνα, εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐμελέτησε βαθύτερον καὶ ἀσφαλέστερον τὰ τοῦ λεγομένου Νεστοριανισμοῦ καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ πεισθῇ εἰς τὴν ὀρθότητα τῆς δογματικῆς περὶ ἐνανθρωπήσεως διατυπώσεως τῶν Διαλλαγῶν τοῦ 433· ὁ Εὐσέβιος ἦτο μέλος τῆς ἐνδημούσης περὶ τὸν Πατριάρχην Συνόδου¹ καὶ παρακολουθῶν τὴν περὶ τὸν Εὐτυχῆ κίνησιν ἴσως ἐν συνεννοίῃσι πρὸς τὸν Φλαβιανόν, ἴσως καὶ ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας προσεπάθησε νὰ μεταπέισῃ τὸν φίλον αὐτοῦ Εὐτυχῆ ὅτι κακῶς καὶ διδάσκει καὶ φρονεῖ. Εἰς τὸν Νεστόριον ὀφείλομεν τὰς λεπτομερείας περὶ τοῦ διαβήματος τούτου τοῦ ἐπισκόπου Δορυλαίου, τὰς ὁποίας ἐπιβεβαιούσι τὰ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου περισωθέντα «ὑπομνήματα» τῆς Ἐνδημούσης Συνόδου τοῦ 448. Κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην ὁ Εὐτυχῆς συνέστησεν εἰς τὸν Εὐσέβιον νὰ συμπληρώσῃ τὸ λαμπρὸν κατὰ τοῦ Νεστορίου ἔργον, δι' ὃ εἶχεν ἀποκτήσει ὄνομα ὁμολογητοῦ, καὶ παρουσιαζόμενος εἰς τὸν βασιλέα, παρεσκευασμένον ἤδη ἐπαρκῶς, νὰ κατηγορήσῃ τοὺς δεχομένους δύο φύσεις καὶ προτρέψῃ τὸν Θεοδόσιον νὰ μὴ ἀφήσῃ «ἄπρακτα τὰ ἐν τῇ συνόδῳ (τοῦ 431) ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του γενόμενα». Ὁ Εὐσέβιος, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν διὰ τὸν αἰρετικόν, ἀντιπαρετήρησεν ὅτι περὶ δύο φύσεων καὶ περὶ τοῦ ὁμοουσίου ἡμῖν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ Σύνοδος τοῦ 431 καὶ ὁ Κύριλλος συνεφώνουν πρὸς τὸν Νεστόριον· διὰ τοῦτο «ἂν ὁ Νεστόριος εἶπεν ὡς σὺ λέγεις (περὶ αὐτοῦ) ἢ ἄλλως, δὲν ἐξετάζω νῦν, ἀλλὰ, λέγω, ὅτι ταῦτα λέγων ὁμιλεῖ ὀρθῶς, ἐνῶ σὺ, τοῦναντίον λέγω, δὲν ὁμολογεῖς ὀρθοδόξως, διότι ἐκμηδενίζεις τὴν ὁμοούσιον ἡμῖν σάρκα ἢ μεταβάλλεις αὐτὴν εἰς τὴν φύσιν τῆς θεότητος· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν ὅσα σὺ ἀποδίδεις εἰς τὸν Νεστόριον καὶ διὰ τὰ ὁποῖα κατηγορεῖς τὴν Σύνοδον καὶ τὸν Κύριλλον ὅτι ἐψεύσθησαν κατ' αὐτοῦ, ἀφοῦ αὐτοὶ πιστεύουσι τὰ αὐτὰ (πρὸς ἐκεῖνον). Πᾶς ἄνθρωπος θ' ἀναθεματίσῃ τὴν δόξαν ταύτην ὡς ἀσεβῆ, καὶ ἐν καιρῷ ἐγὼ θ' ἀποδείξω τοῦτο»². Ἡ συζήτησις αὕτη μεταξὺ τῶν δύο ἀνδρῶν ἐπανελήφθη πολλάκις, τοῦ Εὐσεβίου προτρέψαντος τὸν μονοφυσίτην

1. Ἡ περὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κπόλεως μόνιμος ἐξ ἀορίστου ἀριθμοῦ ἐπισκόπων ἐκ τῶν διὰ γενικωτέρας ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας προσκαλουμένων ἢ «ἐκ διαφόρων ἰδίων αἰτιῶν ἐνδημούντων τότε τῇ βασιλευούσῃ» πρβλ. Παλλάδιον: περὶ τοῦ βίου Ἰωάννου (Χρυσοστόμου) κεφ. 13 (Migne t. 47 c. 47) συνόδου, πάντως ἀμέσως μετὰ τὴν Β' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ὡς τοιαύτη ὑπῆρχεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Ρώμῃ καὶ Ἀντιοχείᾳ ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου.

2. Ἡρακλείδης σ. 297—298.

μοναχὸν νὰ παύσῃ ταῦτα διδάσκων καὶ βλάπτων οὕτω πολλούς¹.

13. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παρέμβασις αὕτη παρέμεινε ἀτελεσφόρητος, ὁ Εὐσέβιος συνεδρεῦον εἰς τὴν Ἐνδημοῦσαν Σύνοδον «ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἐπισκόπου», τῇ 8 Νοεμβρίου 448 «προκαθεζομένου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ δσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Φλαβιανοῦ», μετὰ τὴν ἐκδίκασιν καὶ τὴν ἔκδοσιν ἀποφάσεως περὶ διαφορᾶς τοῦ μητροπολίτου Σάρδεων τῆς Λυδίας Φλωρεντίου καὶ δύο τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ ἐπισκόπων, ἐπέδωκε «λίβελλον τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ» ἐξορκίζων ν' ἀναγνωσθῇ καὶ καταχωρηθῇ εἰς τὰ Πρακτικὰ πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων². Τῶν συνεδριῶν τῆς Συνόδου μετέσχον 30 ἐπίσκοποι, οἵτινες καὶ ὑπέγραψαν μετὰ καὶ 23 ἡγουμένων μοναστηρίων τὴν προᾶξιν τῆς καθαιρέσεως τοῦ Εὐτυχοῦς³ κατὰ δὲ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν Πρακτικῶν αὐτῶν, ἐπὶ τῇ καταγγελίᾳ ὅτι ἐνοθεύθησαν, 40 ἐπίσκοποι οἱ ἑξῆς: Κπόλεως Φλαβιανός, Καισαρείας Θαλάσσιος, Ἀγκύρας Εὐσέβιος, Ἀμασείας Σέλευκος, Σελευκείας Βασίλειος, Τόμειον (Σκυθίας) Ἀλέξανδρος, Συννάδων Μαρτινιανός, Ἰουλιουπόλεως Μελίφθογγος, Ἀριαραθείας Ἀκάκιος, Ἀδριανουπόλεως³ Πρόκλος, Καδοηνῶν πόλεως Δανιήλ, Πάλτης Σάβας, Χερσονησιτῶν πόλεως Λογγίνος. Βυρκαληνῶν πόλεως (Καρίας) Ἰωάννης, Θεοδοσιουπόλεως (Ἀσίας) Παυλῖνος, Θεοδοσιουπόλεως (Φρυγίας Πακατιανῆς) Θωμᾶς, Ἀρχης (Παλαιστίνης) Τιμόθεος, Δορυλαίου (Φρυγίας Σαλουταρίας) Εὐσέβιος, Ἀπολλωνίας (Βιθυνίας) Παῦλος, Βοσποριτῶν πόλεως Εὐδόξιος, Δοκιμηνῶν πόλεως Εὐστόχιος, Πριμουπόλεως Τιμόθεος, Θεοδοσιουπόλεως (Ἀρμενίας) Πέτρος Νοβησιῶν πόλεως Σεκουνδῖνος, Ἀντιοχείας (Πισιδίας) Κανδιδιανός, Κῶ Ἰουλιανός, Τιμανδοῦ (Πισιδείας) Λογγίνος, Βασιλινουπόλεως Γερόντιος, Ἀντιοχέων πόλεως (Πισιδίας?) Πιεργάμιος, Ἀνθηδόνης Παῦλος, Γάζης Νατίρας, Ἐλευθερουπόλεως (Κρήτης) Εὐφρατᾶς, Χίου Τρύφων Ἀδραμητίου Αὐρήλιος Βηρυτοῦ Εὐστάθιος, Συμῆνης Αἰθέρικος,

1. Mansi VI c. 656—Schwartz II. 1. 1. p. 102.

2. Τὰ Πρακτικὰ—«ὑπομνήματα»—τῆς Ἐνδημούσης παρελήφθησαν εἰς τὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ληστρικῆς, ἐνθα ἀνεγνώσθησαν ἐξ ἐπισήμου ἀντιγράφου τοῦ πατριαρχείου, καὶ εἶτα μετὰ τῶν Πρακτικῶν τῆς ληστρικῆς ἀνεγνώσθησαν ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκ. Συνόδῳ, περιωθέντα οὕτως ἀξέραια (Mansi VI c. 652—748 καὶ Ed. Schwartz Acta Conciliorum II, 1, 1, p. 100—145.). Τὰ κατὰ τὴν ἐν Κπόλει δίκην τοῦ Εὐτυχοῦς διέλαβε πρὸ τινος ὁ Schwartz ἐν Sitzungsberichte d. Bayerish. Academie d. Wissenschaften, Philolog. historischer Abteilung 1920 fasc. 7. p. 93 κεξ.

3. Παρὰ τοῖς ἐκδόταις—Ἀδρανουπόλεως (?).

Μαρκιανουπόλεως Σατουρνίνος, Οὐαλεντινιανουπόλεως Θωμᾶς, Μωσήνης Ἰουλιανός, Ἰεροκαισαρείας Σισίνιος, Ὑρκάνων Ἰωάννης. Γραμματεὺς τῆς Συνόδου ἦν ὁ πρεσβύτερος Ἀστέριος. Ὁ προεδρεύων Φλαβιανὸς κατόπι πολλῆς ἐπιμονῆς τοῦ Εὐσεβίου συγκατένευσεν εἰς τὴν ὑποβολὴν τῆς καταγγελίας καὶ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, ἐχούσης ὡς ἑξῆς: «Τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Φλαβιανῷ καὶ τῇ ἐνδημούσῃ ἀγία καὶ μεγάλη συνόδῳ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, παρὰ Εὐσεβίου ἐπ. Δορυλαίου». Ὁ πρεσβύτερος καὶ ἀρχιμανδρίτης Εὐτυχὴς βλάβσφημον ἐκίνησε γλῶτταν κατὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοὺς ἐν ἀγίοις πατέρας αἰρετικούς ἀποκαλεῖ «καὶ ἡμᾶς τοὺς τὴν ἐκείνων ἑξηλωκότας πίστιν καὶ ἑμέ», τὸν τοὺς αἰρετικούς πάντοτε πολεμήσαντα καὶ ἀκολουθοῦντα τῇ πίστει τῆς Νικαίας καὶ τῆς Ἐφέσου «καὶ τοῖς φρονηθεῖσι καὶ τοῖς ἐκτεθεῖσι παρὰ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου καὶ Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου καὶ Γρηγορίου¹ καὶ Γρηγορίου καὶ Γρηγορίου καὶ Ἀττικοῦ καὶ Πρόκλου τῶν ἁγιωτάτων ἐπισκόπων. Δέομαι καὶ παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν ὁσιότητα μὴ παριδεῖν τήνδε μου τὴν ἱκετηρίαν, ἀλλὰ κελεύσαι Εὐτυχῇ τὸν πρεσβύτερον καὶ ἀρχιμανδριτὴν ἀπάντησαι εἰς τὸ ἅγιον ὑμῶν συνέδριον καὶ ἀπολογήσασθαι τοῖς παρ' ἐμοῦ αὐτῷ ἐπαγομένοις. ἔτοιμος γάρ εἰμι διελέγειν αὐτὸν ἐπίπλαστον ἔχοντα τῆς ὀρθοδοξίας τὸ ὄνομα, ἀλλότριον δὲ πάντῃ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἐνεύχομαι ὑμῖν τὴν ἀγίαν καὶ ὁμοούσιον Τριάδα, τὴν σφῆζουσαν τοὺς φιλοχρίστους ἡμῶν βασιλέας... ὅπως τοῦτου διελεγχθέντος παρ' ἐμοῦ οἱ τε βλαβέντες παρ' αὐτοῦ διορθωθεῖεν καὶ ἡ ὀρθόδοξος πίστις νικῶσα καὶ νῦν ὀφθεῖη... καὶ τοῦτου τυχὼν χάριτας ὁμολογήσω τῇ ὑμετέρῃ ἁγιωσύνῃ διὰ πάντοσ²». Ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκίῳ καταγγελίᾳ τοῦ Εὐσεβίου, φίλου τοῦ Εὐτυχοῦς, ὁ Φλαβιανὸς παρακάλεσεν αὐτὸν νὰ δοκιμάσῃ ἅπαξ ἔτι νὰ μεταπέσῃ τὸν ἀρχιμανδριτὴν καὶ ἂν ἐπιμείνῃ μὴ ὀρθῶς φρονῶν νὰ κληθῆ τότε ὑπὸ τῆς Συνόδου, καὶ τοῦτο πρὸς ἀποφυγὴν νέας ταραχῆς καὶ θορύβου τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν. Τοῦ Εὐσεβίου ὁμως διαβεβαίωσαντος ὅτι κατόπιν πολλῶν φιλικῶν ἀκάρπων δὲ διαβημάτων του παρὰ τῷ αἰρετικῷ ἄσκοπος ἀποβαίνει πᾶσα νέα ἀπόπειρα, ἡ Σύνοδος ἐδέχθη νὰ καταχωρήσῃ εἰς τὰ Πρακτικὰ τοὺς λιβέλλους καὶ νὰ καλέσῃ τὸν Εὐτυχῆ. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς κατηγο-

1. Πιθανώτατα γρ. Βασιλείου, διότι δὲν ἐννοεῖ Γρηγόριον τὸν θαυματουργόν, οἱ δ' ἄλλοι δύο εἶνε ὁ Ναζιανζηνὸς καὶ ὁ Νύσσης.

2. Mansi VI c 653 Schwartz II 1, 1, p. 100—101.

ρίας ἀνεβλήθη εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίαν. Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Φλαβιανοῦ ὑπῆρξεν ἀνωτέρα παντὸς ἐπαίνου.

14. Τῇ 12 Νοεμβρίου¹ ἐν τῇ 2α συνεδρίᾳ τῆς Συνόδου ὁ Εὐσέβιος ἀνέπτυξε τὴν κατηγορίαν τοῦ εἰπὼν ὅτι αὐτὸς πιστεύει ὡς ὁ Κύριλλος ἐδίδαξεν ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς Νεστόριον ἐπιστολῇ (Καταφλυαροῦσι) καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς «Ἀνατολικούς» μετὰ τὰς Διαλλαγὰς (Εὐφραινέσθωσαν) καὶ ἄξιοι ὅπως ἀναγνωσθῶσιν αὐταί, ὡς καὶ ἐν Ἐφέσῳ ἐγένετο, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς συμφωνίας αὐτῶν πρὸς τὰς Γραφὰς καὶ τοὺς πατέρας Τοῦτου γενομένου, ὁ Βηροῦτοῦ Εὐστάθιος παρετήρησεν ὅτι ὁ Κύριλλος ἀπέκρουε τὰς «δύο φύσεις» δεχόμενος μίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην, ἀλλ' ὅτι ἐπεξήγησε τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς ἐκφράσεως ταύτης δι' ὅσον ἔγραψε πρὸς Ἀκάκιον τὸν Μελιτηνῆς καὶ Οὐαλέριον Ἰκονίου καὶ Σούκκενσον Διοκαισαρείας². Ὁ Λορυλαίου προέτεινε τότε νὰ δεχθῇ ἡ Σύνοδος τὰ ἐν ταῖς δύο ἐπιστολαῖς τοῦ Κυρίλλου διδασκόμενα «ὥστε πάντας εἶδέναι ὡς ὁ ταύτας τὰς ἐκθέσεις παραλύων ἐχθρὸς ἐστί τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἱερατικοῦ συλλόγου ἀλλότριος». Ἐπὶ τούτοις ὁ Φλαβιανὸς διατυπώσας τὸ συμπέρασμα τῆς συζητήσεως εἶπεν: «Ἀναγκαῖον καὶ εὐσεβὲς συνθέσθαι ἡμᾶς τοῖς ὀρθῶς δεδογμένοις... Αἱ γὰρ ἀναγνωσθεῖσαι ἐπιστολαὶ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης καὶ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀκριβῶς τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ κατὰ καιροῦς συνελθόντων τὴν διάνοιαν ἠρμήνευσαν, διδάξασαι ἡμᾶς ἄπερ καὶ ἡμεῖς ἐφρονήσαμεν αἰεὶ καὶ φρονοῦμεν, ὡς ὅτι περὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ μονογενής, Θεὸς τέλειος καὶ ἄνθρωπος τέλειος, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀνάρχως γεννηθεὶς κατὰ τὴν θεότητα, ἐπὶ τέλει δὲ καὶ ἐν ὑστέροις καιροῖς ὁ αὐτὸς δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου γεννηθεὶς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ γὰρ ἐκ δύο φύσεων ὁμολογοῦμεν τὸν Χριστὸν εἶναι μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν, ἐν μιᾷ ὑποστάσει καὶ ἐνὶ προσώπῳ, ἓνα Χριστόν, ἓνα Υἱόν, ἓνα Κύριον ὁμολογοῦντες³. τοὺς δὲ μὴ ταῦτα φρονεῖν αἰρουμένους ἀποκηρύττομεν τῆς ἁγίας συνόδου τῶν ἱερέων καὶ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας», μεθ' ὃ ἐκάλεσε καὶ τοὺς συνέδρους νὰ εἰπωσιν τὴν γνώμην τῶν ἑκάστος.⁴ Προφανῶς ἐνταῦθα

1. Κατὰ Swatz p. 103 «πρὸ μιᾶς εἰδῶν νοεμβρίων», κατὰ δὲ Mansi VJ c. 676 τῇ 13.

2. Βλ. ἀνωτ. § 1. καὶ Mansi vi c. 677—Schivartz. p. 112.

3. Ὁ Mansi ὁμολογοῦμεν.

4. Οὐδεμία βεβαιότης ὑπάρχει ὅτι ἡ ἀνωτέρω διατύπωσις εἶναι ἀπλήρης

ὁ Φλαβιανός, ἐχόμενος αὐστηρῶς τῆς δογματικῆς διατυπώσεως τῶν Διαλαγῶν, ἰδιαιτέρως τονίζει τὸ ἐν τούτῳ κῦρος τοῦ Κυρίλλου, ὡς ἀκριβοῦς ἐρμηνευτοῦ τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας· εἰσάγει ὁμῶς πρῶτος αὐτὸς εἰς ἐπίσημον ἔγγραφον τὴν τοσοῦτο ἀναγκαίαν, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτο ἐπιμελῶς μέχρι τοῦδε ἀποφευγομένην ἔκφρασιν «ἐκ δύο φύσεων μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν». τοῦτο κατήργει καὶ τὴν ὁπολλινάρειον ἔκφρασιν «μία φύσις σεσαρκωμένη» καὶ τὴν ἀνάγκην τῶν σκοτεινῶν ἐρμηνειῶν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου καὶ ἀπέκλειε τὴν πρὸς τὸν Μονοφυσισμόν τοῦ Εὐτυχοῦς ἄγρουν. Πάντες οἱ παρόντες σύνεδροι ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα εἶπον τὰς γνώμας αὐτῶν, ὁμολογήσαντες «δύο φύσεις» ἐν ἐνὶ προσώπῳ «μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν» καὶ τονίσαντες οἱ πολλοὶ τὴν κατὰ τοῦτο ὀρθοδοξίαν τοῦ Κυρίλλου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δύο εἰρημένων ἐπιστολῶν αὐτοῦ. Ὁ Βηρυτοῦ ἀκριβολογούμενος ἐπηνώρθωσε τὴν ἔκφρασιν τοῦ Βοσποριτῶν Εὐδοξίου, εἰπόντος ὅτι ὁ Θεὸς—Λόγος «ἄνθρωπον τέλειον ἀνέλαβε», παρατηρήσας ὅτι «ἄνθρωπον οὐκ ἀνέλαβεν, ἀλλ' ἄνθρωπος ἐγένετο, σάρκα δὲ ἀνέλαβε»¹. ὁ δὲ Παλτοῦ Σάβας παρεκάλεσε τὴν Σύνοδον «τοῦτον τὸν τόμον (τὴν ἀπόφασιν δηλ. τῆς ἐνδημούσης) πεμφθῆναι καὶ εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἀπαλλάξαι ἡμᾶς βλασφημίας, καὶ εἴτις οὐχ ὑπογράφει εἰς τὸν τόμον γένηται ἀλλότριος ἡμῶν»². Ἐπειδὴ δὲ τινες «τῶν ἐνδημούντων ταύτῃ τῇ βασιλευούσῃ πόλει εἴτε δι' ἀσθένειαν ἢ ἀγνοήσαντες τὴν κλῆσιν τῆς ἁγίας Συνόδου οὐ συνῆλθον», κατ' ἀξίωσιν τοῦ Δορυλαίου ὁ πατριάρχης συνήνεσεν ὅπως οἱ νοτάριοι «ὑπομνήσουσι τοὺς ἀπολειφθέντας, ὑπαναγινώσκοντες αὐτοῖς τὰ πραχθέντα, ἐφ' οἷς τε ἕκαστον καταθέσθαι τὴν οἰκείαν γνώμην»³.

15. Ἡ 3η συνεδρία τῆς ἐνδημούσης Συνόδου περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Εὐτυχοῦς συνῆλθε τῇ 15 Νοεμβρίου (ἡμέρα Δευτέρα). Ἐν αὐτῇ παραστάντες οἱ δύο ἀπεσταλένιοι τῆς Συνόδου νοτάριοι Θωμᾶς καὶ Ἀνδρέας ἐδήλωσαν, ὅτι ἐπεσεκέφθησαν τὸν Εὐτυχῆ καὶ ἀνέγνωσαν αὐτῷ τὸ κατηγορητήριον, οὗ καὶ ἀντίγραφον ἐνεχείρισαν «καὶ τὸν αἰτιασάμενον κατεδηλώσαμεν καὶ κατεμηνύσαμεν αὐτῷ τὴν κλῆσιν καὶ τὴν

τοῦ πρὸ μικροῦ συγγραφέντος «Ἐρανιστοῦ» τοῦ Θεοδορήτου, ὡς νομίζει ὁ Dörner ἐν *Lehre von den Person Christi* Berlin 1853 t. II, s. 103.

1. Mansi VI. c. 696—Schwartz p. 122.

2. Mansi c. 643. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἡ ὑπογραφή δογματικῶν ἀποφάσεων ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἐπισκόπων, περὶ ἧς τοσοῦτο θεωροῦσιν σήμερον οἱ κατολικοὶ ἱστορικοί, δὲν ἦτο ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ ἐπ. Ρώμης ὅπως αὐτὴν ἀπαιτῆ καὶ ἐπιβάλλῃ.

3. Mansi VI. c. 697—Schwartz p. 123.

ἀπολογία τὴν ἐπὶ τῆς ὑμετέρας ἀγιωσύνης»· ἀλλ' ὁ Εὐτυχῆς, προφασισθεὶς ὅτι ἐκ τῆς ιδιότητός του ὡς «ἐγκλείστου» μοναχοῦ ἦτο ἀπηγορευμένον εἰς αὐτὸν νὰ ἐξέρχεται τοῦ κελλίου καὶ τῆς μονῆς, «παντελῶς ἠρνήσατο ἀπαντῆσαι καὶ ἀπολογήσασθαι». Περὶ τῆς κατηγορίας ὁμοῦ ἀνεκοίνωσε διὰ τῶν νοταρίων ὅτι «ὁ ἐπίσκοπος Εὐσέβιος, ἔχθρος αὐτῷ πάλαι τυγχάνων, λοιδορίας καὶ ὕβρεως χάριν ταύτην τὴν κατηγορίαν κατ' αὐτοῦ ἐποίησατο, ἐδήλωσε δὲ ὅτι εἶνε ἕτοιμος νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὰς «ἐκθέσεις» τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ Ἐφέσῳ πατέρων καὶ τὰς «ἐρμηγείας» αὐτῶν νὰ υπογράψῃ, ἂν δέ τι ἐσφαλμένως ἢ πεπλανημένως ὑπ' αὐτῶν ἔχη λεχθῆ, τοῦτο οὔτε κατηγορεῖ οὔτε ἀσπάζεται, ἀναφερόμενος εἰς μόνας τὰς Γραφὰς «ὡς βεβαιότερας οὔσας τῆς τῶν πατέρων ἐκθέσεως», ὅτι μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ «μίαν φύσιν προσκυνεῖ καὶ ταύτην Θεοῦ σαρκοῦθέντος καὶ ἐνανθρωπήσαντος»· ἠρνήθη δὲ ὡς συκοφαντίαν τὴν διάδοσιν ὅτι εἶπέ ποτε ὅτι «ἐξ οὐρανοῦ τὴν σάρκα ὁ Θεὸς Λόγος κατενόησεν»· τὸ δὲ ἐκ δύο φύσεων ἐνωθειῶν καθ' ὑπόστασιν γεγενῆσθαι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν» οὔτε ἐδιδάχθη πού εἰς τὰς «ἐκθέσεις» τῶν πατέρων οὔτε θὰ δεχθῆ ποτὲ νὰ ἀκούσῃ «διὰ τὸ τὰς θείας Γραφὰς ἀμείνονας εἶναι τῆς τῶν πατέρων διδασκαλίας. Καὶ ταῦτα λέγων ὠμολόγει τέλειον εἶναι Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον τὸν γεννηθέντα ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, μὴ ἔχοντα σάρκα ὁμοούσιον ἡμῖν»¹. Ταῦτα ἐπεβεβαίωσε, τυχαίως εὐθεθεὶς ἐν τῇ μονῇ τοῦ Εὐτυχοῦς, κατὰ τὴν συνάντησιν, καὶ ὁ διάκονος τοῦ Σελευκείας Ἰωάννης. Ἀποδειχθεὶς οὕτω τῆς κακοδοξίας ὁ Δορυλαίου ἀπήτησε κατὰ τὸν νόμον, ἵνα καὶ δευτέρον οὗτος κληθῆ πρὸ τῆς Συνόδου πρὸς ἀπολογία καὶ μὴ προφασίζηται τὸ κώλυμα τοῦ «ἐγκλείστου» πρὸ τοσοῦτο βαρείας κατηγορίας². Ἀποσταλείσης δὲ τῆς δευτέρας ταύτης κλήσεως καὶ ἐν ἀναμονῇ τῆς εἰς αὐτὴν ἀπαντήσεως, ὁ Εὐσέβιος κατήγγειλεν ὅτι ὁ Εὐτυχῆς «τόμον ἀπέστειλεν εἰς τὰ μοναστήρια καὶ εἰς στάσιν διεγείρει τοὺς μοναχοὺς» ὅπως υπογράψωσιν ὑπόμνημα περὶ πίστεως, τοῦτο δ' ἐβεβαίωσεν ὁ παριστάμενος τότε ἐν τῷ ἐπισκοπεῖῳ πρεσβύτερος μοναχὸς Ἀβραάμιος τοῦ Μαρτυρίου τοῦ Ἐβδόμου, ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς, ὅπως διὰ τοῦ νοταρίου Ἀστερίου καταγγέλη τὸν Εὐτυχῆ ὅτι ἀποστείλας τόμον περὶ πίστεως προσεπάθει νὰ πείσῃ αὐτὸν νὰ υπογράψῃ. Ἀπεφασίσθη τότε, προτάσει τοῦ Εὐσεβίου, ἡ ἀποστολὴ πατριαρχικῶν κληρικῶν εἰς τὰ ἐν τῇ πόλει, τὰ πέραν ἐν Συκαῖς (νῦν

1. Mansi VI c. 697—700=Schwarz p. 124.

2. Mansi VI c. 704—705=Schwarz p. 125.

Γαλατῶ) καὶ ἐν Χαλκηδόνι μοναστήρια, πρὸς βεβαίωσιν ἂν καὶ ἐκεῖ ἐστάλη ὁ τόμος τοῦ Εὐτυχοῦς¹. Ἡ ἐνέργεια αὕτη τοῦ Εὐτυχοῦς, προφανῆς ἀνταρσία κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἐπεδείνωσε τὴν κατάστασιν. Ἡ συνεδρία διὰ τοῦτο παρετάθη μέχρι τῆς ἐπανόδου τῶν ἀποσταλέντων διὰ τὴν δευτέραν κλήσιν. Οὗτοι ἀνήγγειλαν ὅτι κατ' ἀρχὰς δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῆ αὐτούς, προφασισθεὶς ἀσθένειαν· μαθὼν ὅμως ὅτι προύκειτο περὶ δευτέρας κλήσεως ἐδέχθη αὐτούς καὶ ἐδήλωσεν ὅτι κωλύεται ὑπὸ τοῦ ὄρκου τοῦ «ἐγκλείστου» νὰ ἐξέλθῃ καὶ ὅτι ἀπαντᾷ εἰς τὴν κατηγορίαν ἐγγράφως, ἡ δὲ Σύνοδος ἄς πράξῃ ὅ,τι θέλει· οἱ ἀπεσταλμένοι ὅμως ἠρνήθησαν νὰ δεχθῶσι τὸ ἔγγραφο. Μετὰ τοῦτο ἡ Σύνοδος ἐξαντιλοῦσα τὸ ἐκ τοῦ νόμου δικαίωμα ἀπέστειλε καὶ τρίτην πρὸς αὐτὸν κλήσιν ἵνα παραστῆ τὴν 17 Νοεμβρίου².

16. Τὴν ἐπομένην ὅμως 16 Νοεμβρίου, προσήλθον εἰς τὴν Σύνοδον ἀπεσταλμένοι τοῦ Εὐτυχοῦς δικαιολογήσαντες αὐτὸν ὡς ἀσθενῆ καὶ ἐξουσιοδοτηθέντες αὐτοὶ νὰ ὑπεραπολογηθῶσιν αὐτοῦ. Ὁ Φλαβιανὸς ἀπέκρουσε τὴν δι' ἀντιπροσώπων ἀπολογίαν κατὰ τοιαύτης κατηγορίας καὶ ὑπέμνησεν ὅτι εἰς τὸν κατὰ τοῦ Νεστορίου ἀγῶνα αὐτοπροσώπως ὁ Εὐτυχὴς παρέστη καὶ κατηγορήσῃ τὸν αἰρετικόν· ἐπειδὴ ὅμως εἶνε ἀσθενὴς θ' ἀναμείνῃ τὴν ἀνάγκωσιν αὐτοῦ³. ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τοὺς συνέδρους εἶπεν ὅτι ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Εὐσεβίου ἀναγκάζει αὐτὸν ν' ἀπαιτήσῃ τὴν παράστασιν τοῦ κατηγορουμένου. ἀφοῦ, λέγει, ὁ Δορυλαίου ἐπανειλημμένως παρακληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ν' ἀποσύρῃ τὴν κατηγορίαν ἠρνήθη νὰ πράξῃ τοῦτο. Ἡ δὴλῳσις αὕτη τοῦ πατριάρχου ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ἤδη ἐπεμβάσεως τῆς αὐτῆς καὶ προσωπικῶς τοῦ βασιλέως παρὰ τῷ Φλαβιανῷ, ὅπως παύσῃ ἡ δίωξις τοῦ Εὐτυχοῦς. Ἐν τῷ πρὸς τὴν ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδον τοῦ 449 κλητηρίῳ διατάγματι ὁ Θεοδοσίος θὰ γράψῃ μετὰ ἐξάμηνον «Ἡμεῖς μὲν πολλάκις ἀποστείλαντες πρὸς τὸν αὐτὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον (Φλαβιανόν) ἐβουληθήμεν ἀναστεῖλαι τὴν κινουμένην ταραχὴν. Ἐπειδὴ πολλαχῆ ἡμῶν δυσωπούντων τὸν αὐτὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον ἀποστῆναι τῆς τοιαύτης ζητήσεως, ὥστε μὴ τοῦτο αἴτιον γενέσθαι θοροῦβου πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, οὐχ ἠνέσχeto κτλ.»⁴ ἡ δὲ μετὰ ἕξ ἡμέρας, κατὰ τὴν 6ην συνεδρίαν παράστασις τοῦ Εὐτυχοῦς ἐν τῇ Συνόδῳ ὑπὸ συνοδείαν αὐλικῶν ὑπαλ-

1. Mansi VI c. 708=Schwarz p. 127.

2. Mansi VI c. 708—712=Schwartz p. 127—129.

3. Mansi VI c. 712—716=Schwartz p. 129—131.

4. Mansi VI c. 597—600=Schwartz p. 73—74.

λήλων καὶ στρατιωτικῆς ἀκολουθίας ἐπιμαρτυρεῖ τὴν διὰ τοῦ Χρυσοφίου ζωηρὰν ἐπέμβασιν τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τοῦ ταραξίου μοναχοῦ. Περὶ τὸ τέλος τῆς 4ης ταύτης συνεδρίας τῆς ἐνδημούσης προσῆλθον οἱ εἰς τὰ μοναστήρια ἀποσταλέντες πρὸς ἐξακριβώσιν τῆς νέας κατηγορίας τοῦ Εὐσεβίου· ἀπεδείχθη δὲ πράγματι ὅτι εἰς τινὰ μὲν μοναστήρια ἔστειλε τὸ ὑπόμνημά του ὁ Εὐτυχῆς, ἀξιώσας νὰ ὑπογραφῆ, εἰς ἄλλα ἀνήγγειλεν ὅτι θὰ ἀποστείλῃ αὐτό, εἰς ἄλλα τέλος συνεβούλευσε τοὺς μοναχοὺς νὰ μὴ δεχθῶσι τὸν τόμον, ὃν ἡ Σύνοδος θὰ ἀποστείλῃ εἰς αὐτούς· πανταχοῦ ὁμως, εἶπον οἱ πατριαρχικοὶ ἀπεσταλμένοι, ὁ Εὐτυχῆς συνήντησεν ἄρνησιν. Τοῦ Δορυλαίου εὐρίσκοντος πάντα τὰ μέχρι τοῦδε στοιχεῖα ἀρκετὰ πρὸς καταδίκην τοῦ αἰρετικοῦ, ὅστις πλὴν τούτου εἶνε καὶ ἀπειθῆς καὶ στασιαστῆς, ὁ Φλαβιανὸς καίπερ συμφωνῶν ἐπιμένει ὁμως νὰ ἐξαντληθῆ ἢ ἐκ τοῦ νόμου ἐπιείκεια καὶ προέτεινε νὰ κληθῆ καὶ ἐκ τρίτου εἰς τὴν 22 Νοεμβρίου, ὅτε ἂν μὴ παραστῆ θ' ἀπολλοτριωθῆ τῆς ἀξίας τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τῆς προστασίας τοῦ μοναστηρίου¹.

17. Ἡ ἐπομένη συνεδρία τῆς ἐνδημούσης, τῷ Σαββάτῳ τῆς 20 Νοεμβρίου, ἠσχολήθη εἰς τὴν κατ' ἀπαίτησιν τοῦ Δορυλαίου ἐξέτασιν πάλιν συμπληρωματικῶς τῶν δύο ἀπεσταλμένων τοῦ πατριαρχείου, Θωμᾶ καὶ Μάμαντος, κατὰ τὴν δευτέραν κλήτευσιν τοῦ Εὐτυχοῦς, ὅπως βεβαιώσουν ὅτι κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν μονὴν του οὗτος προσῆλθεν εἰς συζήτησιν μετ' αὐτῶν περὶ τοῦ προκειμένου θεολογικοῦ ζητήματος, ὅτε καὶ ἀνυποστόλως ἠρνήθη τὰς δύο ἐν Χριστῷ φύσεις. Οἱ εἰρημένοι κληρικοὶ ἐβεβαίωσαν τοῦτο, δικαιολογηθέντες διότι ἀπεισιώπησαν περὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν προτέραν κατάθεσιν των, ἐπειδὴ δὲν ἠρωτήθησαν ὑπὸ τῆς Συνόδου καὶ ἐπειδὴ ἐθεώρησαν τὸ πρᾶγμα ἔξερχόμενον τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς των². Ἡ λεπτομέρεια αὕτη, εἰς ἣν ἀφιερῶθη ἡ πέμπτη συνεδρία τῆς ἐνδημούσης, ἀποδεικνύει ὅτι αἱ ἐνέργειαι τοῦ Εὐτυχοῦς ἤρχισαν ἐπηρεάζουσαι καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, παρὰ τῶν ὁποίων ὁ αἰρετικὸς ἐγίνωσκεν ἐκάστοτε λεπτομερῶς τὰ ἐν τῇ Συνόδῳ περὶ αὐτοῦ γινόμενα. Αὐτὸς ὁ εἰσηγητῆς—γραμματεὺς πρεσβύτερος Ἀσιτέριος μετέδιδεν ἴσως καὶ ἀντίγραφα αὐτῶν τῶν Πρακτικῶν τῆς Συνόδου, ὡς ἀπεδείχθη βραδύτερον ἐκ τῆς ἀναθεώρησεως τῶν Πρακτικῶν, ὡς δῆθεν παραποιηθέντων ἐν τῇ

1. Mansi VI c. 716—724=Schwartz p. 130—131.

2. Mansi VI c. 724—729,=Schwartz p. 134—136.

᾽Οασιν»¹. Ὁ προεδρεύων καθησύχασε τὸν Δορυλαίου, ὁ δὲ Φλωρέντιος προέτεινε νὰ ἐρωτηθῇ ὁ Εὐτυχῆς τί φρονεῖ νῦν καὶ διὰ τί ἄλλοτε ἄλλως ἐφρονεῖ. Πράγματι δὲ ὁ κατηγορούμενος ἐρωτηθεὶς ἂν ὁμολογεῖ «δύο φύσεις», εἶπε «ναί»· ἐρωτηθεὶς ἂν ὁμολογεῖ «δύο φύσεις μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν» καὶ ἂν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶνε «ἡμῖν ὁμοούσιον», ἀπεκρίνατο «Ἐγὼ οὐκ ἤλθον διαλεχθῆναι, ἀλλὰ ἤλθον πείσαι τὴν ὀλότητα ὑμῶν ὅπως φρονῶ»· προέτεινε δὲ γραπτὴν ὁμολογίαν πίστεως, ἀξιῶσας ν' ἀναγνωσθῇ αὐτῇ. Ὅτε ὅμως διετάχθη αὐτὸς αὐτὴν ν' ἀναγνώσῃ, παραδόξως ἠρνήθη καὶ ἠρόκησθη νὰ δηλώσῃ : «Προσκυνῶ τὸν Πατέρα μετὰ τοῦ Υἱοῦ καὶ τὸν Υἱὸν μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ὁμολογῶ δὲ τὴν ἕνσαρκον αὐτοῦ παρουσίαν γεγενῆσθαι ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς ἁγίας Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαι αὐτὸν τελείως διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν». Ὁ Φλαβιανὸς θέλων νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὸ σημεῖον τῆς κατηγορίας περὶ τῆς φύσεως τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἠρώτησε τὸν Εὐτυχῆ ἂν ὁμολογεῖ τὸν Χριστὸν ὁμοούσιον τῇ μητρὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἐκ τούτου καὶ ἡμῖν ὁμοούσιον, ἀφοῦ, ὡς προσέθηκεν ὁ Σελευκείας ἡ μήτηρ τοῦ Χριστοῦ εἶνε ἡμῖν ὁμοούσιος. Ὁ Εὐτυχῆς, οὗ ἡ θεολογικὴ φαρέτρα ἦτο κενή, εἶπε μετὰ τινὰς ἀνοήτους ὑπεκφυγὰς, «ἐπειδὴ νῦν λέγετε, πᾶσι στοιχῶ», εἰς ὃ ὁ Φλαβιανὸς ἀντιπαρετήρησεν ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἰδίᾳ αὐτοῦ πίστις, ἀλλὰ τῶν πατέρων καὶ ὅτι «οὔτω πιστεύοντες, τούτοις ἐμμένει ἅπαντας βουλόμεθα καὶ μηδένα καινοτομεῖν». Τότε ὁ Φλωρέντιος ἔθηκεν ὡμῶς τὸ ἐρώτημα : «Ὁμοούσιον καὶ ἐκ δύο φύσεων μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν τὸν Κύριον ἡμῶν τὸν ἐκ Παρθένου λέγει ἡ οὐ;» εἰς ὃ ὁ ὑπόδικος ἀπεκρίθη «Ὁμολογῶ ἐκ δύο φύσεων γεγενῆσθαι τὸν Κύριον ἡμῶν πρὸ τῆς ἐνώσεως, μετὰ δὲ τὴν ἕνωσιν μίαν φύσιν ὁμολογῶ». Τῆς Συνόδου ἀπαιτησάσης τὸν Εὐτυχῆ «σαφῶς ὁμολογῆσαι καὶ ἀναθεματίσαι πᾶν τὸ ὑπεναντίον τῶν νῦν ἀναγνωσθέντων δογματίων», ὁ Εὐτυχῆς εἶπεν : «Ἐἶπον τῇ ὁσιότητι ὑμῶν ὅτι πρὸ τούτου οὐκ ἔλεγον· νῦν δέ, ἐπειδὴ τοῦτο διδάσκει ἡ ὁσιότης ὑμῶν, λέγω καὶ ἀκολουθῶ τοῖς πατέρασιν· οὔτε δὲ ἐν ταῖς Γραφαῖς εὔρον σαφῶς τοῦτο οὔτε οἱ πατέρες εἶπον πάντες. Ἐάν δὲ ἀναθεματίσω οὐαὶ μοι ἐστίν, ὅτι τοὺς πατέρας μου ἀναθεματίζω»². Εἰς ταῦτα ἡ Σύνοδος

1. Mansi VIC. 736—737 Sohiwartz p. 139.

2. Ἐν τούτοις Πατέρες μεγάλοι ἦσαν ὁ Χρυσόστομος «ἐν δυσὶν οὐσίαις καὶ φύσεσι τὸν ἕνα γνωρίζων Χριστὸν» καὶ Ἰκονίου Ἀμφιλόχιος «διπλοῦν τὴν οὐσίαν ἦτοι τὴν φύσιν, οὐ διπλοῦν δὲ τὴν ὑπόστασιν» διδάξας κατὰ τὸν π. Ἀντιοχείας Ἐφραίμ (παρὰ Φωτίῳ : Μυριόβ. c. 229=Migne 103 c. 973).

ἠγέρθη καὶ ἐπεβόησε : «Ἄνάθεμα αὐτῶ», μεθ' ὃ τοῦ Φλαβιανοῦ ἔρω-
τήσαντος «Τίνος ἔστιν ἄξιος ὁ παρών, μήτε ὁμολογῶν σαφῶς τὴν
ὀρθὴν πίστιν μήτε συνθέσθαι τῷ φρονήματι τῆς παρουσίας ἁγίας συ-
νόδου βουλόμενος, ἀλλ' ἐπιμένων τῇ διεστραμμένῃ καὶ πονηρᾷ αὐτοῦ
κακονοίᾳ;» Ὁ Ἀμασειᾶς Σέλευκος εἶπεν ὅτι εἶνε καθαιρέσεως ἄξιος
«ἐν δὲ τῇ φιλανθρωπία μόνον τῆς ὑμετέρας κεῖται ἁγιοσύνης». Ὁ
Φλαβιανὸς εἰς ταῦτα παρετήρησεν ὅτι ὁ κατηγορούμενος θὰ ἤξιοῦτο
παρ' αὐτοῦ συγγνώμης ἂν ὁμολόγει τὸ πταίσμιν του καὶ ἀνεθεμάτιζε
τὸ δόγμα του καὶ προσετίθειτο τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει· νῦν ὅμως, ἐπειδὴ
ἐπιμένει «ὑποπεσεῖται τοῖς τῶν κανόνων ἐπιτιμίοις». Ὁ Εὐτυχῆς ἀπο-
κρινόμενος λέγει ὅτι δέχεται τὴν ὀρθὴν πίστιν «μετὰ ἀληθείας», ἀλλὰ
δὲν ἀναθεματίζει καὶ ἐπικαλεῖται τὸν μακάριον Κύριλλον καὶ τὸν
Ἀθανάσιον δεχομένους δύο φύσεις πρὸ τῆς ἐνώσεως, ἀλλὰ μετὰ τὴν
σάρκωσιν μίαν. Μάτην ὁ Φλωρέντιος προσεπάθησε νὰ σώσῃ αὐτὸν
προτιρέπων νὰ ὁμολογήσῃ δύο φύσεις μετὰ τὴν ἐνωσιν, ἐπὶ κινδύνῳ
καθαιρέσεως· ὁ δὲ Σελευκεῖας ἐπεξηγεῖ εἰς αὐτὸν ὅτι ἀρνούμενος δύο
φύσεις μετὰ τὴν ἐνωσιν εἰσάγει σύγκρασιν καὶ σύγχυσιν. Εἰς νέαν
δὲ τέλος παρατήρησιν τοῦ πατρικίου Φλωρεντίου ὅτι «ὁ μὴ λέγων ἐκ
δύο φύσεων καὶ δύο φύσεις οὐ πιστεύει ὀρθῶς», ὅλη ἡ Σύνοδος ἐπε-
βόησε πρὸς τὸν πατρικίον «Μετὰ ἀνάγκης οὐκ ἔστι πίστις· πολλὰ τὰ
ἔτη τῶν βασιλέων· ἡ πίστις ὑμῶν ἀεὶ νικᾷ. Οὐ συντίθεται· τί αὐτὸν
πεῖθεις;» Μετὰ τοῦτο ὁ Φλαβιανὸς συνοψίσας τὰ πάντα ἐξέφερε τὴν
καταδίκην : «Διὰ πάντων πεφώρῳται Εὐτυχῆς ὁ πάλαι προεσβύτερος
καὶ ἀρχιμανδριτῆς, ἐκ τε τῶν ἤδη πεπραγμένων καὶ τῶν οἰκείων αὐτοῦ
νῦν καταθέσεων, τὴν Οὐαλεντίνου καὶ Ἀπολλιναρίου κακοδοξίαν
νοσῶν καὶ ταῖς ἐκείνων δυσφημίαις ἀμετακλήτως ἀκολουθῶν, ὅς γε
οὐδὲ τὴν ἡμετέραν αἰδεσθεὶς παραινέσιν τε καὶ διδασκαλίαν, συνθέσθαι
τοῖς ὀρθοῖς δόγμασιν «οὐ» κατεδέξατο. Ὅθεν ἐπιδιαικρυσάντες καὶ στε-
νάξαντες ἐπὶ τῇ παντελεῖ ἀπωλείᾳ αὐτοῦ, ὠρίσαμεν διὰ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ βλασφημηθέντος, ἀλλότριον
αὐτὸν εἶναι παντὸς ἱερατικοῦ τάγματος καὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς κοι-
νωνίας καὶ τοῦ προεστάναι μοναστηρίου, εἰδότην ἐκείνων (ἴσ.
ἐκεῖνο) πάντων τῶν μετὰ ταῦτα διαλεγομένων αὐτῷ ἢ ἐντυχα-
νόντων, ὡς ὑπεύθυνοι ἔσονται καὶ αὐτοὶ τῷ τῆς ἀκοινωνησίας
ἐπιτιμῷ ὡς μὴ ἀποστάντες τῆς πρὸς αὐτὸν ὁμιλίας»¹.

(Συνεχίζεται)

ΑΔ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

1. Καθ' ἃ αὐτὸς ὁ Εὐτυχῆς ἐξέθηκε ἐνώπιον τῆς Συνόδου τοῦ 449 ἐν
Ἐφέσῳ Mansi NI, 641. Schwartz p. 95—96.